

ESIOPETUKSEN TOIMINTASUUNNITELMA TOIMIKAUSI 2024 –2025

1. Esiopetusyksikkö

Ojakkalan päiväkot

2. Esiopetuksen opetus- ja oppimisjärjestelyt

Ojakkalan päiväkodissa esiopetusta annetaan Melukylän ja Kesäkummun ryhmissä. Ryhmät tekevät yhteistyötä mm. yhteisillä retkillä ja pajatoiminnoissa. Pajatoimintaa toteutetaan äidinkielen, matematiikan ja taiteen osalta. Lisäksi yhteinen ohjattu liikuntaleikki päivittäin ulkoilun päätteeksi. Yhteisiä leikkipäiviä on neljä lukuvuodessa. Esiopetusryhmien opettajilla on myös yhteinen suunnittelu-aika kolmen viikon välein.

Ohjattu ja lasten omaehtoinen leikki sekä monipuoliset, lasten aktiivisuutta ja luovuutta lisäävät työtavat ovat olennainen osa esiopetustoimintaa. Keskeistä on lasten yksilöllisten tarpeiden ja kiinnostuksen kohteiden huomioiminen esiopetuksen sisältö- ja oppimiskokonaisuuksissa. Monipuolisilla työtavoilla tuetaan lasten sosiaalisia- ja tunnetaitoja, lasten kasvua ja laaja-alaisen oppimisen kehitystä. Käsiteltävät aihekokonaisuudet ja oppisisällöt koskettavat läheisesti lasten kokemuspiiriä, elämää ja muodostavat ehyen, eteenpäin suuntavan kokonaisuuden. Tavoitteena on, että lapsi kokee oppimisen ja oivaltamisen iloa.

Opettajat suunnittelevat esiopetuksen oppimiskokonaisuudet valtakunnalliseen ja Vihdin esiopetussuunnitelmaan perustuen. Toiminnan suunnittelussa huomioidaan kunnan yhteiset liikunta ja lapsiystävällinen kuntatyön suunnitelmat ja tavoitteet sekä katsomuskasvatuksen vuosikello. Ojakkalan päiväkodin kestävän kehityksen suunnitelmaan on kirjattu ekologisen, sosiaalisen, kulttuurisen ja taloudellisen kestävän kehityksen tavoitteet. Opettajat käyttävät Toiminnallisen oppimisen verkkokoulun materiaalia toimintaa suunnitellessaan. Tiimit laativat omat ryhmän toimintasuunnitelmat syyskaudeksi sekä kevätkaudeksi.

Esiopetuksessa ei laadita erillistä kirjallista lapsen oppimissuunnitelmaa. Lapsen oppimista dokumentoidaan säännöllisesti. Lapset osallistuvat huoltajien kanssa käytävään keskusteluun, jossa lapsi opettajan tuella voi kertoa omasta oppimisesta ja mielenkiinnon kohteistaan. Keskiössä on vahvuusperusteisuus. Esiopetusta täydentävään varhaiskasvatukseen osallistuvalla lapsella laaditaan yhteistyössä huoltajien kanssa varhaiskasvatussuunnitelma.

2.1. Esiopetuksen toiminta-ajat ja lomat

Syyslukukausi 8.8.-20.12.2024

- Syysloma 14.-18.10.2024
- Joululoma 21.12.2024-6.1.2024

Kevätlukukausi 7.1.-30.5.2025

- Hiihtoloma 17.-21.2.2025

2.2. Esiopetusryhmien rakenne, oppimisympäristö, mahdolliset painotukset

Melukylässä on 12 esikoululaista ja Kesäkummussa 13. Täydentävään varhaiskasvatukseen osallistuu 24 esikoululaista.

Esiopetus on osa Ojakkalan päiväkodin toimintaa. Esiopetus toimii yhteisissä tiloissa 5-vuotiaiden kanssa. Lapset toimivat pääasiassa kiinteissä pienryhmissä sekä oppimisen tavoitteiden mukaan muodostetuissa oppimisryhmissä.

Lasten aloitteet ja osallisuus huomioidaan oppimisympäristöjä rakennettaessa. Henkilökunnan tehtävänä on luoda turvallinen oppimisympäristö, jossa lapsi kokee tulewansa kuulluksi ja kohdatuksi sekä olevansa tärkeä osa ryhmää sellaisena, kun on. Henkilökunnan tuella jokainen lapsi voi omin edellytyksin osallistua toimintaan. Tämä edellyttää henkilökunnan läsnä olevaa sensitiivistä työtettä. Päiväkodin lähiympäristöä ja metsää käytetään viikoittain oppimisympäristönä.

2.3 Varhaiskasvatuksen pedagogisten painotusten toteuttaminen esiopetuksessa

Leikin ja liikunnan pedagoginen merkitys:

Leikki on lapselle tapa oppia. Erilaisille leikeille annetaan riittävästi sijaa ja aikaa. Henkilökunnan tehtävänä on kannatella lasten leikkiä niin sisällä, kun ulkona. Leikissä harjoitellaan yhteistyötaitoja ja toimintaan sitoutumista. Henkilökunta kiinnittää huomiota leikki- ja oppimisympäristöjen monipuolisuuteen, vaihtelevuuteen ja rikastuttaa lasten leikkiä tuomalla uusia välineitä ja materiaaleja leikkiin. Lasten aloitteisiin tartutaan ja lapset osallistuvat leikkiympäristöjen rakentamiseen. Toiminnallisen oppimisen avulla lisätään päivittäistä liikkumista arjessa. Liikuntaa suunniteltaessa käytetään apuna liikunnan vuosikelloa. Tavoitteena on liikunnan ilo ja lapsen ohjaaminen myönteisten liikuntatottumusten pariin. Luistelu ja hiihto toteutetaan päiväkodin läheisellä pellolla tammi-helmikuussa.

Osallisuuden vahvistaminen:

Tämä on avattu kohdassa 5.1

2.4 Retket

Esioppilaat osallistuvat huoltajien luvalla 1.11.2024 klo 9-11 Vihdin seurakunnan järjestämään Lasten kirkon rastiradalle Irjalan hautausmaalla. Esioppilaiden uimakoulut järjestetään Nummelan uimahallissa. Kesäkummun uimaopetus on tiistaisin viikoilla 48–51 ja Melukylän uimaopetus on keskiviikkoisin viikoilla 48–51. Kevätretki järjestetään toukokuussa 2025. Molemmat ryhmät tekevät säännöllisesti retkiä lähiympäristöön, joille suunnitellaan aina pedagogiset, kulloiseenkin oppikokonaisuuteen sisältyvät ja soveltuvat toiminnot. Esiopetuksessa hyödynnetään

Vihdin kunnan muiden palvelutuottajien tarjontaa, kuten liikunta-, kirjasto- ja museotoimen palveluja. Esiopetusvuoden aikana vierailaan kirjastoautossa ja osallistutaan mahdollisuuksien mukaan yhteistyötahojen järjestämiin tapahtumiin. Tapahtumiin osallistumisesta ja retkistä tiedotetaan huoltajille etukäteen.

3. ARVIOINTI

Vihdissä arvioinnin tasot toteutuvat seuraavasti:

Vihdissä esiopetuksen laatua arvioidaan yksilötasolla, yksikkötasolla ja järjestäjätasolla. Arviointi indikaattorit eri tasoille valikoituvat Karvin laadun indikaattoreista, eli laatumittareista varhaiskasvatuspäällikön johdolla varhaiskasvatuksen johtoryhmässä. Arvioinnista saatua tietoa käytetään esiopetuksen toiminnan ja sisällön kehittämiseen kaikilla arvioinnin tasoilla. Tälle toimintakaudelle arvioinnin kohteeksi on valittu vuorovaikutuksen sensitiivisyys ja ilmaisun tavat.

Yksilötasolla arviointi suuntautuu käytetyn pedagogiikan ja lapsen oppimisen ja kehityksen edistymisen tarkasteluun sekä esiopetuksen opetussuunnitelman tavoitteiden toteutumisen arviointiin. Yhteisesti sovittuina toimintatapoina käytetään havainnointia, pedagogista dokumentointia, toleranssiympyrää, sekä matematiikan perustaitojen arviointiin tarkoitettua LukiMat –oppimisen arviointia. Mikäli lapsi vasta opettelee suomen kieltä, arvioinnissa hyödynnetään KieliPeda-työvälinettä.

Yksikkötasolla arvioidaan yksikön tiimin-, esiopetuksen toimintasuunnitelman ja esiopetuksen opetussuunnitelman tavoitteiden toteutumista.

Järjestäjätasolla arvioidaan päiväkodin johtajan pedagogisen johtamisen suunnitelman ja pedagogisten painopistealueiden toteutumista sekä tehdään varhaiskasvatuksen asiakkaille asiakastytyväisyyskysely, joka toinen vuosi.

Esiopetukseen osallistunut lapsi saa Vihdin kunnan laatiman Opetushallituksen 22.12.2014 hyväksymien esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisen osallistumistodistuksen.

Tuen arviointi:

Tuen vaikuttavuuden arviointia opettaja tekee säännöllisesti yhdessä tiimin, lapsen ja huoltajien, varhaiskasvatuksen erityisopettajan sekä muiden mahdollisten yhteistyötahojen kanssa

4. OPISKELUHUOLTOSUUNNITELMA

4.1. arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista

Ojakkalan päiväkodin esiopetuksessa on 23 lasta.

Yhteistyötoimijatahot:

Varhaiskasvatuksen erityisopettaja Anita Valkealahti,

Terveystenhoitaja Tarja Pienimaa

Kuraattori Tiina Wuorinen. 1.1.2025 alkaen Kalle Kivi

Konsultoiva psykologi

Opiskeluhoollon palvelu tarve on 0,08 henkilötyövuotta

4.2 Yhteisöllinen opiskeluhoolto esiopetuksessa

4.2.1. Yhteisöllisen opiskeluhoollon toimintatavat esiopetuksessa

Esiopetuksen yhteisöllinen opiskeluhoolto on osa päiväkodin johtajan johtamaa toimintakulttuuria, jonka tavoitteena on edistää esioppilaiden kasvun, kehityksen ja oppimisen edellytyksiä. Opiskeluhoollon keskeisin toteuttamisen tapa on yhteisöllinen opiskeluhoolto, joka on ensisijaisesti ennalta ehkäisevää. Yhteisöllistä opiskeluhoolltoa toteutetaan muun varhaiskasvatuksen, perusopetuksen sekä opiskeluhoollon ammattilasten ja muiden yhteistyötahojen kanssa. Onnistuessaan yhteisöllinen opiskeluhoolltö vahvistaa kaikkien esioppilaiden hyvinvointia sekä vähentää yksilökohtaisen opiskeluhoollon tarvetta. Vihdissä esiopetuksen henkilöstö on koulutettu positiivisen kasvatuksen mukaisesti Huomaa hyvä -menetelmään, jonka kautta voimme tunnistaa vahvuudet ja taidot sekä hyödyntää niitä tietoisemmin oppimisessa sekä kaikissa arjen tilanteissa.

Esiopetusyksikön henkilöstöllä on pääasiallinen vastuu esiopetusyhteisön hyvinvoinnista sekä velvollisuus seurata esioppilaiden ja koko yhteisön fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia sekä turvallisuuden toteutumista. Henkilöstön tehtävänä on edistää koko yhteisön hyvinvointia ja yhteistyötä huoltajien kanssa. Esiopetuksen henkilöstö havainnoi esiopetusryhmää ja mahdollistaa tilanteet, joissa lapsille tarjoutuu tilaisuuksia kertoa omista ajatuksistaan ja kokemuksistaan. Esiopetuksen henkilöstö tuo päiväkodin johtajan tietoon ajankohtaiset ilmiöt, joita voidaan käsitellä yksikkökohtaisissa opiskeluhoolltotapaamisissa.

4.2.2. Esiopetuksen yksikkökohtaisten opiskeluhoitoryhmien johtaminen, kokoonpano ja toimintatavat

Esiopetuksen yksikkökohtaiseen opiskeluhoitoryhmään kuuluvat päiväkodin johtajan lisäksi varhaiskasvatuksen opettajat, alueellinen varhaiskasvatuksen erityisopettaja, opiskeluhoillon psykologi ja kuraattori sekä neuvolan terveydenhoitaja. Opiskeluhoitoryhmän kokouksiin voivat osallistua myös esioppilaat, hoitajat, muut yhteistyökumppanit sekä asiantuntijat käsiteltävän aiheen edellyttämällä tavalla. Päiväkodinjohtaja johtaa opiskeluhoitoryhmää toimien myös ryhmän koollekutsujana. Ryhmä kutsutaan koolle vähintään kaksi kertaa toimintavuoden aikana. Ennalta sovittujen kokouspäivien lisäksi yksikkökohtainen opiskeluhoitoryhmä voidaan kutsua koolle tarvittaessa. Opiskeluhoitoryhmässä käsiteltävät teemat ovat yhteisöllisiä eikä siellä käsitellä yksittäisen esioppilaan asioita.

Esiopetuksen yksikkökohtainen opiskeluhoitoryhmä vastaa yhteisöllisen opiskeluhoillon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Yksikkökohtaisen opiskeluhoitoryhmän tehtävänä on muun muassa opiskeluhoiltoa koskevien toimenpiteiden suunnittelu, yhteisöllisen ja ennaltaehkäisevän opiskeluhoitotyön rakenteiden ja käytänteiden kehittäminen sekä Vihdin kuntatason opiskeluhoillon yhteisen teeman konkreettisten toimenpiteiden suunnittelu ja arviointi. Toimenpiteet kirjataan yksikkökohtaiseen esiopetuksen toimintasuunnitelmaan, joka hyväksytään sivistyslautakunnassa. Yksikkökohtaiset esiopetuksen toimintasuunnitelmat ovat hoitajien saatavilla esiopetusryhmissä.

Yksikkökohtainen opiskeluhoitotyöryhmä kokoaa oman yksikkönsä opiskeluhoiltoa koskevaa tietoa sekä huomioi opiskeluhoitotyön suunnittelussa ja kehittämisessä yksikkönsä esiopetuksesta nousseet ilmiöt ja tarpeet.

4.2.3. Esioppilaan läsnäolon tukeminen esiopetuksessa

Esioppilaan säännöllinen osallistuminen esiopetuksen toimintaan mahdollistaa esiopetukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen. Kaikkien esioppilaiden läsnäoloa tuetaan lasten hyvinvointia tukevin keinoin. Huolta herättävissä poissaoloissa tiivistetään yhteistyötä hoitajien kanssa sekä konsultoidaan matalalla kynnyksellä opiskeluhoillon henkilöstöä.

Yksikön omat yhteisöllisen opiskeluhoillon toimenpiteet:

Ojakkalan päiväkodin esiopetuksen yhteisöllisen opiskeluhoillon tavoite on Ojakkalan päiväkodin kaikki lapset ovat yhteisiä ja heille luodaan terve ja turvallinen kasvuympäristö.

Ryhmien ja opettajien välinen yhteistyö sekä hoitajien osallisuus vie kohti yhteisöllisen opiskeluhoillon tavoitetta. Hoitajat kutsutaan yhteisiin tapahtumiin ja juhliin. Terveellistä ja turvallista ympäristöä kehitetään yhdessä kiinteistö-, ruoka- ja siivouspalveluiden kanssa. Kummitoiminta koulun kanssa on osa psykologisen turvallisuuden luomista esioppilaille. Psykologisesta turvallisuudesta huolehditaan

jokaisessa kohtaamisessa. Tärkeää on vahvistaa lapsen kaveritaitoja.

Opiskeluhoiltopalaverit: 7.10.2024 klo 12.15-13.30. Aiheena psykologinen turvallisuus. Kevään palaveri 20.3. klo 12.15-13.15. Aihe nousee esiopetus ryhmien tarpeista.

Kuraattori tapaamiset: Kesäkumpu 6.11.2024 ja 11.12.2024, Melukylä 31.10.2024 ja 12.12.2024. Kevään tapaamiset sovitaan myöhemmin Kalle Kiven kanssa

4.3. Yksilökohtainen opiskeluhoito esiopetuksessa

Esiopetuksen yksilökohtaisella opiskeluhoilolla tarkoitetaan ikäryhmälle tarkoitettuja neuvolapalveluja, opiskeluhoillon kuraattori- ja psykologipalveluja sekä yksittäisiä esioppilasta koskevaa monialaista yksilökohtaista opiskeluhoiltoa, jota toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Yksilökohtaisen opiskeluhoillon tavoitteena on seurata ja edistää esioppilaan kokonaisvaltaista terveyttä, hyvinvointia, osallisuutta ja oppimista sekä ehkäistä ongelmia ja tarjota varhaista tukea. Esiopetuksen henkilöstö on tärkeässä asemassa esioppilaan tuen tarpeen tunnistamisessa. Varhaiskasvatuksen opettajan, sosionomin ja varhaiskasvatuksen erityisopettajan näkökulmaa tarvitaan esioppilaan tilanteen tarkemmassa selvittelyssä sekä tuen suunnittelussa ja järjestämisessä yhdessä huoltajien ja esioppilaan kanssa.

4.3.1. Esioppilaan ohjaaminen opiskeluhoiltopalveluihin (ikäryhmälle tarkoitetut neuvolapalvelut, kuraattori- ja psykologipalvelut)

Esioppilaan tilanteen selvittely alkaa keskustelulla esioppilaan kanssa sekä olemalla yhteydessä huoltajiin. Esioppilaan asiassa voidaan tarvittaessa konsultoida nimettömästi tai huoltajien suostumuksella yksikön opiskeluhoillon toimijoita. Tarpeen mukaan kootaan opiskeluhoillon moniammatillinen asiantuntijaryhmä esioppilaan tukemiseksi yhdessä huoltajien kanssa. Jos esioppilaan tilanne vaatii opiskeluhoillon palveluita, on henkilöstöllä velvollisuus ottaa viipymättä yhteyttä opiskeluhoillon psykologiin tai kuraattoriin. Tilanteessa, jossa yhteydenottoa ei ole mahdollista tehdä yhdessä huoltajien kanssa, on heille annettava tieto yhteydenotosta sekä järjestettävä mahdollisuus keskustella yhteydenottoon liittyvästä syystä.

Esiopetuksessa oppilashuillon terveydenhoilopalvelut järjestetään ikäryhmälle suunnattuina neuvolapalveluina. Viimeinen määräaikaistarkastus neuvolassa toteutetaan terveydenhoitajan toimesta kuuden vuoden iässä. Tämän tarkastuksen jälkeen ennen kouluterveydenhuoltoon siirtymistä järjestetään tarvittaessa yksilöllinen lisäkäynti neuvolaan, jos lapsen kasvusta, terveydentilasta tai kehityksestä herää huolta.

4.3.2. Monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen, huoltajan suostumuksen hankkiminen ja työskentelyyn osallistuminen

Toisin siis kuin pedagoginen ja oppimisen tuki, yksilökohtainen opiskeluhoito perustuu aina vapaaehtoisuuteen ja edellyttää esioppilaan huoltajan suostumusta. Alueellinen varhaiskasvatuksen erityisopettaja, varhaiskasvatuksen sosionomi tai opettaja toimii pääsääntöisesti koollekutsujana. Ryhmän kokoaja voi olla myös muu opiskeluhoiton palveluiden edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu.

Esioppilaan osallisuus ja toivomukset huomioidaan opiskeluhoitollisissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen kehitystasonsa ja ikänsä mukaisesti. Esioppilaan opiskeluhoitollisen tuen tarpeen selvittämiseen ja opiskeluhoiton palvelujen järjestämiseen liittyvät asiat käsitellään yksilöllisesti koottavassa monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Ryhmän monialainen kokoonpano perustuu tapauskohtaiseen harkintaan ja käsiteltävään asiaan.

4.3.3. Opiskeluhoitokertomusten laatiminen, säilytys ja vastuuhenkilön nimeäminen opetuksen järjestäjän opiskeluhoitorekisterille

Yksilöllisessä opiskeluhoitotapaamisessa selvitetään esioppilaan tuen tarvetta sekä laaditaan suunnitelma palvelujen järjestämisestä. Yksilöllisestä opiskeluhoitotapaamisesta laaditaan opiskeluhoitokertomus, jonka kirjaa varhaiskasvatuksen opettaja tai sosionomi. Opiskeluhoitokertomus laaditaan Vihdin esiopetuksessa käytössä olevalle lomakkeelle, jota säilytetään Vihdin kunnan intrassa. Lomake sisältää huoltajien suostumuksen asian käsittelystä monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Opiskeluhoitokertomus säilytetään esiopetusyksikössä salassa pidettävien asiakirjojen mukaisesti ja sen säilyttämisestä vastaa päiväkodin johtaja. Lisäksi päiväkodin johtaja vastaa oman yksikkönsä opiskeluhoitokertomuksista muodostuneesta rekisteristä ja siihen liittyvistä tehtävistä.

Opiskeluhoitokertomuksesta siirretään kouluun huoltajien luvalla erilliseen lupakaavakkeeseen kirjatut asiakirjat. Päiväkodin johtaja vastaa asiakirjojen siirrosta tulevaan kouluun / esiopetuksen järjestämispaikkaan. Päiväkodin johtaja arkistoi jäljennöksen siirtoluvasta sekä mahdollisesti siirtämättömät opiskeluhoitokertomukset.

4.4. Yhteistyön järjestäminen esiopetuksessa

Esioppilaat vaikuttavat esiopetuksen toimintaan lasten kokouksissa sekä muissa kokoontumisissa käytyjen keskustelujen kautta. Lisäksi lasten kokemuksia, mielipiteitä ja ideoita kuullaan esiopetuksen arjessa sekä esioppilaan ja henkilöstön välisissä kahdenkeskisissä keskusteluissa. Huoltajien osallisuuden merkitys korostuu lapsen oppimisen polun eri nivelvaiheissa. Huoltajien aito osallisuus mahdollistuu esiopetuksen henkilöstön tietoisien työn kautta niin, että huoltajat voivat kokea

olevansa tärkeä osa esiopetuksen yhteisöä. Huoltajien kohtaamiset esioppilaan tuonti- ja hakutilanteissa antavat esiopetuksen henkilöstölle runsaasti tilaisuuksia huoltajien kuuntelemiselle ja luottamuksen vahvistamiselle sekä kodin ja esiopetuksen väliselle vuoropuhelulle. Samalla huoltajille tarjoutuu tilaisuus keskustella ja kertoa omista havainnoistaan, joita voidaan käsitellä yksikkökohtaisissa opiskeluhoitotapaamisissa. Näin myös huoltajat pääsevät vaikuttamaan esiopetuksen yhteisöllisen opiskeluhoiton sisältöihin ja sen toteuttamiseen. Huoltajia tiedotetaan yksikkökohtaisen opiskeluhoitoryhmän käytänteistä esiopetusvuoden ensimmäisessä vanhempainillassa.

Esiopetuksen vanhempainillassa huoltajille kerrotaan:

- Opiskeluhoiton käytänteistä esiopetusvuoden aikana
- Esiopetusyksikön monialaisen opiskeluhoitotyön toteuttajat
- Opiskeluhoitotyön aikataulu esiopetusvuoden aikana.

Esiopetuksen toimintasuunnitelma, joka sisältää kyseisen esiopetusryhmän opiskeluhoitosuunnitelman on huoltajien luettavissa esiopetusyksikössä. Lisäksi huoltajat saavat yhteisöllisen opiskeluhoiton toteutumisesta tietoa esiopetuksesta lähetettävien kirjeiden muodossa.

Päiväkodin johtajat vastaavat omien yksiköidensä opiskeluhoiton johtamisesta ja heidän tehtävänä on perehdyttää henkilöstö opiskeluhoiton periaatteisiin ja toimintatapoihin. Mikäli esiopetusryhmässä työskentelee varhaiskasvatuksen sosionomi, hän vastaa lapsen hyvinvointiin liittyvästä sosiaali- ja terveyspalveluiden kanssa tehtävästä monialaisesta yhteistyöstä sekä perheiden ohjaamisesta kyseisten palveluiden pariin oman esiopetusryhmänsä osalta. Hän vastaa monialaisesta sosiaalipalveluihin liittyvästä verkostoyhteistyöstä lapsen esiopetuksen aikana sekä siirtymävaiheiden yhteistyöstä lapsen ja perheen hyvinvointiin liittyvissä asioissa.

Jos esiopetuksen henkilöstö arvioi, että esioppilaan tilanne vaatii lastensuojelun tarpeen selvittämistä, tulee henkilöstön ottaa yhteyttä sosiaalihuoltoon yhdessä huoltajien kanssa tai tehdä lastensuojeluilmoitus, mikäli yhteydenottoa ei ole mahdollista tehdä yhdessä.

4.4.1. Esioppilaan kasvun ja oppimisen tuki

Esiopetuksen henkilöstön on yhteydessä huoltajaan heti, kun esioppilaalla ilmenee kasvun tai oppimisen tuen tarvetta. Huoltajille annetaan tietoa lasta koskevien asioiden käsittelystä, tietojen saannista ja niiden luovuttamisesta ja salassapidosta. Esiopetuksen tavoitteena on toimia huoltajien kanssa yhteisymmärryksessä vanhemmuutta tukien, mutta huoltajien suostumusta ei tarvita esiopetukseen osallistuvan lapsen tuen tarpeen arviointiin ja tuen suunnitteluun. Tehostetun ja erityisen tuen antaminen edellyttää yhteistyötä opiskeluhoiton ammattihenkilöiden

kanssa eikä tukeen liittyvä moniammatillinen yhteistyö kuului yksilökohtaiseen opiskeluhooltoon.

Tehostetun tuen aloittaminen, järjestäminen ja tarvittaessa palaaminen takaisin yleisen tuen piiriin, käsitellään pedagogiseen arvion pohjalta monialaisessa yhteistyössä opiskeluhoollon ammattihenkilöiden kanssa. Käsittelyä koskevat kirjaukset tehdään pedagogiseen arvioon.

Erityinen tuki on kolmiportaisen tuen tasoista vahvin. Esioppilaan erityinen tuki suunnitellaan yksilöllisesti ja se pohjautuu erityispedagogiseen osaamiseen sekä rakenteellisiin tukitoimien ratkaisuihin. Erityisen tuen prosessista laadittava pedagoginen selvitys laaditaan monialaisessa yhteistyössä opiskeluhoollon ammattihenkilöiden kanssa. Pedagogiseen selvitykseen kirjataan suunnitellut tukitoimet.

4.5. Häirinnän ja kiusaamisen ennaltaehkäiseminen sekä toimintamalli kiusaamiseen puuttumiseksi Vihdin esiopetuksessa

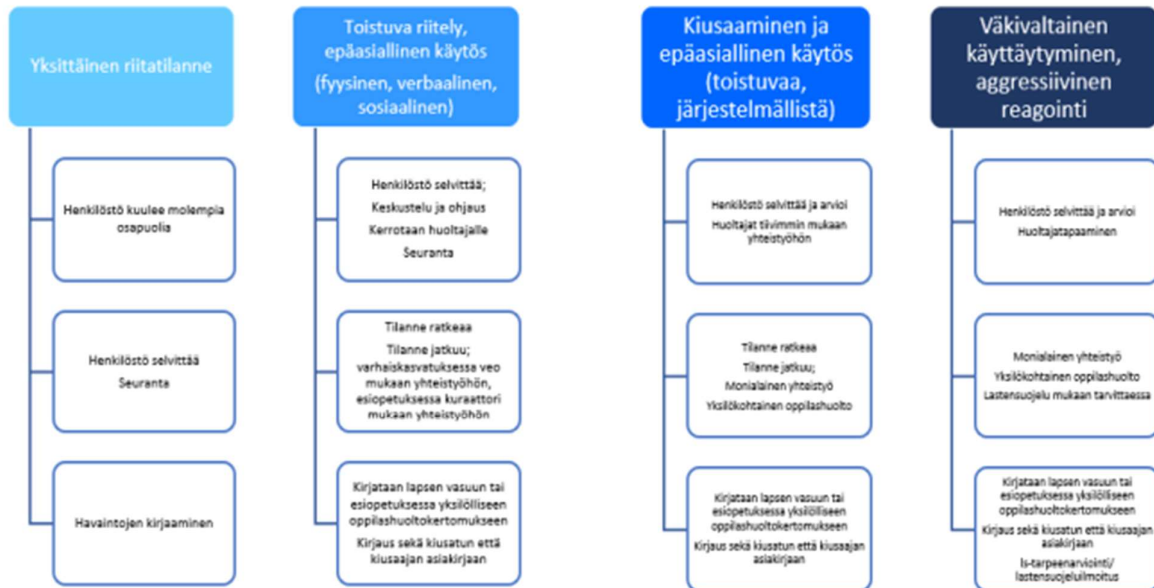
Alle kouluikäinen lapsi saattaa kokeilla erilaisia ei-toivottuja toimintatapoja toistamalla näkemäänsä ja kokemaansa. Häirinnän ja kiusaamisen ennaltaehkäiseminen tarkoittaa näihin tilanteisiin pysähtymistä ja puuttumista lasta rakentavalla tavalla. Esiopetusikäisten lasten välinen häirintä on useimmiten kokeilevaa ja tahatonta. Häirintä on kuitenkin hämmentävää ja satuttavaa, joten siihen tulee aina puuttua. Ristiriitatilanteisiin tulisi suhtautua oppimistilanteina, joissa henkilöstön tehtävänä on vahvistaa esioppilaiden toimijuutta, vaikutusmahdollisuuksia ja elämäntaitoja. Vihdin esiopetuksen henkilöstö on saanut koulutuksen MiniVerso-menetelmään, joka vahvistaa esioppilaiden osallisuutta sovittelukoulutuksen saaneen kasvattajan avulla. Sovittelussa esioppilaita ei leimata, vaan heitä kunnioitetaan ja kuunnellaan oman riitansa sekä sen ratkaisun asiantuntijana.

<https://sovittelu.com/vertaissovittelu/>

Vihdin varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen on laadittu lapsen fyysisen rajoittamisen ohjeistus, joka pohjautuu opetushallituksen ”Lapsen fyysinen rajoittaminen varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa” tukimateriaaliin. Ohjeistus löytyy Vihdin kunnan intrasta.

Vihdin varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen on laadittu yhteinen, alla oleva toimintamalli, kiusaamiseen puuttumiseksi.

Kiusaamisen ehkäisyn suunnitelma varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa – toimintamalli

Yksikkökohtaiset toimenpiteet kiusaamisen ehkäisemiseksi:

Yksikössä on käytössä miniverso toimintamalli, jonka käyttöön koko henkilökunta on koulutettu. Opettaja käyttää sosiogrammia lasten kaverisuhteiden näkyväksi tekemisessä. Henkilöstön tehtävänä on tukea ja havainnoida lasten kaverisuhteita. Henkilöstö ohjaa lapsia leikkipareihin- tai ryhmiin, jotta lapset oppisivat toimimaan kaikkien ryhmän lasten kanssa. Leikkejä järjestetään yli ryhmärajojen.

5. OSALLISUUS JA YHTEISTYÖ

5.1 Lasten osallisuuden huomioiminen

Esiopetuksessa tuetaan vähitellen kehittyviä osallisuuden ja vaikuttamisen taitoja. Lasten mielipiteitä kuullaan ja kunnioitetaan. Osallisuutta tuetaan antamalla mahdollisuus vaikuttaa yhteisiin asioihin. Lapset harjoittelevat omien mielipiteiden esilletuomista ja yhteisten päätösten tekemistä lasten palaverissa.

Esioppilaan osallisuutta vahvistetaan oman oppimisen ja mielenkiinnon kohteiden ilmaisemisessa käyttäen apuna kuvia ja toleranssiympyrää. Lapsi osallistuu esiopetuskeskusteluun yhdessä huoltajan kanssa.

5.2 Huoltajien osallisuuden huomioiminen

Huoltajia kuullaan jokapäiväisten tapaamisten yhteydessä ja lasten suunnitelmia laadittaessa. Huoltajat pääsevät osalliseksi lapsensa esiopetukseen pedagogisen dokumentoinnin avulla. Päiväkodin juhlissa ja tapahtumissa huoltajat näkevät lapsensa toimimista esiopetuksessa. Henkilöstön luo huoltajiin suhteen, jossa yhdessä tuetaan lapsen kasvua ja kehitystä toisia kunnioittaen. Huoltajia tiedotetaan toiminnasta sähköpostitse. Vanhempainilta järjestetään syyskuussa 2024 ja keväällä huhtikuussa 2025.

5.3 Yhteistyö nivelvaiheessa

Esi- ja alkuopetuksen siirtymävaiheen yhteistyö

Esi- ja alkuopetuksen yhteistyön tavoitteena on tehdä lapsen oppimisen polku eheäksi sekä luoda lapselle kasvua ja oppimista tukeva turvallinen jatkumo esiopetuksesta kouluun. Siirtymä esiopetuksesta kouluun on prosessi, jossa kiinnitetään huomiota siihen, minkälaisia mielikuvia ja kokemuksia lapset saavat koulusta. Onnistunut siirtymävaiheen yhteistyö tukee lapsen kaverisuhteita sekä kiinnittymistä tulevaan kouluun.

Varhaiskasvatuksen opettajan tehtävänä on antaa luokanopettajalle opetuksen järjestämisen kannalta tarvittava tieto lapsesta oppijana ja tuoda esiin lapsen vahvuuksia ja kiinnostuksen kohteita sekä hänen tuen tarpeitaan. Merkityksellisin tieto koostuu siitä, mitä lapsi jo osaa, jolloin koulussa voidaan jatkaa siitä, mihin esiopetuksessa on päästy. Näin luokanopettaja voi suunnitella omaa opetustyötään saamiensa tietojen pohjalta ja lapsen oppimisen polku muodostuu lapsen tarpeita vastaavaksi. Opinpolkua vahvistaa myös se, että esiopetuksessa hyväksi havaittuja toimintatapoja siirretään kouluun.

Esiopetuksesta siirrytään oppilaaksiottoalueiden mukaisiin kouluihin, ruotsinkielisestä esiopetuksesta siirrytään Vichtis svenska skolaniin. Huhtikuussa alkaa kuusi askelta kouluun -toimintamalli, jonka osana toukokuussa koulut kutsuvat esioppilaat tutustumaan kouluun ja huoltajat vanhempainiltaan. Toukokuussa järjestetään kouluun siirtokeskustelu, jossa varhaiskasvatuksen opettaja siirtää opetuksen kannalta oleelliset tiedot esiopetuksesta kouluun. Mikäli lapsella on tehostetun tai erityisen tuen suunnitelma, tapaamiseen osallistuvat myös lapsi, huoltajat sekä varhaiskasvatuksen erityisopettaja ja tarvittaessa lapsen kanssa toimineita muita asiantuntijoita.

Lapsen tutustuminen kouluympäristöön

Kouluun tutustumisprosessi aloitetaan varhain esiopetusvuoden aikana. Maalis-huhtikuussa varhaiskasvatuksen opettaja ottaa yhteyttä lähikoulun ensimmäisen luokan opettajaan ja sopii esioppilaiden kouluvierailusta. Vierailun tavoitteena on tutustua koulurakennukseen, ympäristöön ja koulun arkitoimintaan; siihen, minkälaista koulussa työskentely on. Esioppilaat tutustuvat koulutyöhön esimerkiksi luokanopettajan antamalla pienellä tehtävällä. Yhteisiä tapahtumia voidaan järjestää pitkin toimintakautta.

Kuusi askelta kouluun

Vihdin esiopetuksessa on käytössä Kuusi askelta kouluun –toimintamalli, joka on kehitetty, Yhdessä olemme enemmän – LAPE Uusimaa - hankkeessa. Toimintamallin tavoitteina on tulevan koululaisen ja hänen perheensä tukeminen koulun alkaessa, yhteisöllisyyden vahvistaminen ja koululaistaitojen edistäminen. Kuusi askelta kouluun -projektin sisällön suunnittelu ja materiaalin kokoaminen alkaa yhteistyössä huoltajien kanssa, henkilöstö suunnittelee tarkemmin teemat ja niihin liittyvät toiminnot kuudelle viikolle. Toiminnan käynnistyessä huoltajien kanssa käydään päivittäisiä keskusteluja, jotka liittyvät kyseisen viikon teemaan. Teemat alkavat tutuista päiväkotia, lapsia ja huoltajia koskettavista aiheista ja etenevät lähemmäs koululaisarkea. Teemat kestävät kerrallaan viikon ajan ja jokainen teema sisältää tehtävän, joka tehdään kotona yhteistyössä lapsen ja huoltajan kanssa.

Lisätietoa aiheesta Kuusi askelta kouluun-linkistä:

[Hyvinvoiva lapsi oppii ja kasvaa - varhaiskasvatus, koulu ja oppilaitos hyvinvoinnin tukena](#)

Koulu tiedottaa ja järjestää tutustumispäivän lapsille ja huoltajille toukokuussa.

Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelman siirto

Mikäli lapsi on saanut yleistä, tehostettua tai erityistä tukea esiopetusvuoden aikana, varhaiskasvatuksen opettaja huolehtii siitä, että pedagogiset asiakirjat ovat kirjattuina Wilmaan. Wilma sulkeutuu esiopetuksen päättyessä, jonka jälkeen lapsen esiopetuksen pedagogiset asiakirjat ovat Wilmassa luokanopettajan luettavissa. Opetuksen järjestämisen kannalta tarpeellisten tietojen siirtämiseen ei tarvita erillistä lupaa huoltajalta. Esiopetuksen lisäksi täydentävässä varhaiskasvatuksessa olevan lapsen varhaiskasvatussuunnitelma arkistoidaan lapsen lopettaessa varhaiskasvatuksessa.

5.4 Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa

Esiopetuksessa teemme yhteistyötä Vihdin paikallisten kolmannen sektorin toimijoiden kanssa sekä oman kunnan eri toimialojen kanssa.

6. TURVALLISUUS / MAHDOLLINEN VARAUTUMINEN POIKKEUSTILANTEISIIN

Varhaiskasvatusyksiköiden turvallisuus- ja kriisisuunnitelma sekä varautuminen poikkeustilanteisiin löytyy sähköisenä vihti.pelsu.fi/vihti.

31.10.2024 Päivi Haaparanta

LIITE 1. Kulttuurikasvatussuunnitelma